

11) „Deci se sculă Baiazit întâiu [urcase pe tron în 1481 la] Chilia și la Cetatea Albă de le luo de la Ștefan voievod” (p. 197—198).

11) Въ акто хъѣца. ходи царь Баязита на градоуи Стефана воєводи молдавскаго, на Кіаю и Бєлградѣ, и приими нѣхъ (Ein Beitrag, 525; Stojanović, 254).

Așadar, cu câteva mici modificări și adaosuri, toate aceste pasaje se dovedesc a fi luate din cronică bulgară și letopisețele sîrbești. Am văzut că unele dintre ele apar în și *Let. Cantacuzinesc*, ceea ce confirmă încă o dată utilizarea mai largă în Țara Românească a istoriografiei sud-slave.

După Moxa intrăm într-o nouă epocă a istoriografiei românești.

Pe de o parte, se traduc în românește cronograme direct din greacă (cel al lui Dorothei al Monembaziei¹ copiat în Moldova la 1588, tradus mai târziu în română; cel al lui Cigala, apărut în 1637, tradus pe la mijlocul sec. XVII de Pătrașco Danovici² și a doua oară de mitropolitul Dosoftei³, precum și varianta combinată din acestea două) și din rusă⁴, pentru a satisface cerințele de informare în domeniul istoriei universale, iar pe de altă parte, o dată cu Ureche, începe istoriografia românească în limba națională, istoriografie de orientare umanistă încă de la primii cronicari.

În sec. al XVII-lea dezvoltarea acestei istoriografii se face sub semnul unei ample reînnoiri a orizonturilor și a posibilităților de informare: descoperirea și largă utilizare a istoriografiei umaniste europene, în special polone, de către cronicarii moldoveni Grigore Ureche și Miron Costin, a celei clasice—latine și grecești—și a celei vest-europene de către stolnicul Constantin Cantacuzino determină un mare salt în acest domeniu atât de important al culturii noastre vechi. Temelia acestei istoriografii, izvoarele interne rămîn însă vechile cronici în limba slavonă, care constituie una din cele mai de seamă realizări originale ale cărturarilor români din sec. al XV-lea și al XVI-lea și care prin știrile oferite au intrat în țesătura noilor scrieri istorice în limba română din sec. al XVII-lea și al XVIII-lea. Apărute în cadrul ariei de cultură sud-est europeană, vechile letopisețe românești s-au dezvoltat, după cum am văzut, ca lucrări originale, care nu sînt mai prejos decît modelele lor bizantine și slave.

ДРЕВНЯЯ РУМЫНСКАЯ ИСТОРИОГРАФИЯ (XV—НАЧАЛО XVII вв.) И ЕЕ ОТНОШЕНИЕ К ВИЗАНТИЙСКОЙ И СЛАВЯНСКОЙ ИСТОРИОГРАФИИ

(Резюме)

В настоящее время является общепризнанным факт, что развитие древней румынской культуры в связи с византийской и славянской, в первую очередь южнославянской, а позже — восточной и северной, следует рассматривать в плане политических и культурных связей

¹ Cf. Demostene Russo, *Studii istorice greco-române*, t. I, p. 51—100; N. Cartojan, *Ist. lit. rom. vechi*, II, p. 136—138; *Ist. lit. rom.*, I, p. 503—511.

² Cf. Iulian Ștefănescu, *Cronogramele românești: tipul Danovici*, în volumul *Opere istorice*, București, 1942.

³ Cf. Al. Elian, *Dosoftei, poet laic*, în «Contemporanul», 1967, nr. 21.

⁴ Cf. acum în urmă, D. Strungaru, *Cel mai vechi cronograf românesc de proveniență rusă*, Rsl, X, 1964, p. 89—99; Idem, *Cronogramele românești de proveniență rusă*, în *Omagiu ui P. Constantinescu-Iași*, București, 1965, p. 363—368.